

...Живу, учусь, нікому не кланяюсь, і нікого не боюсь... велике щастя бути вольним чоловіком

«Тарас Шевченко – художник». Сценарій мистецького заходу

Учитель: Варакіна О.М.

Мета: поглибити знання учнів про життєвий і творчий шлях Т.Г.Шевченка, познайомити з мистецькою скарбницею великого художника, виховувати естетичні смаки та патріотичні почуття

Обладнання: репродукції картин художника, альбом "Шевченко-художник", куточок поета-художника, куточок читача.

Хід заходу

Перший ведучий. Нас просто не існує без Шевченка. У ньому - уся історія наша, усе буття, усі мрії. Відомо: Україна - це Шевченко, Шевченко - це Україна.

Другий ведучий. Уявити себе без Шевченка українцеві - все одно, що без неба над головою. Він - вершина нашого родового дерева.

Перший ведучий. Він не тільки геніальний поет, а й талановитий художник.

Читець. Здібності до малювання виявилися в нього ще з дитинства. У спогадах родини Шевченка є немало свідчень про те, що настінне народне малювання, вишивки будили в нього пристрасть до створення власних малюнків. А коли він почав учитися в дяківській школі, ця пристрасть розвинулася ще сильніше.

Мистецтвознавець. Збереглася одна з перших робіт Шевченка, виконана з професійними навиками, - "Погруддя жінки". Цей малюнок він подарував родині Уварових, про яких згадує в автобіографічній повісті "Художник".

Шевченко. "Это простое скромное купеческое семейство, но такое доброе, милое, гармоничное, что дай Бог, чтобы все семейства на свете были таковыми".

Перший ведучий. У 1832 році Шевченко почав працювати в майстерні В. Ширяєва. *Проектується малюнок "У майстерні Ширяєва".*

Другий ведучий. Шевченко виділявся своєю майстерністю серед інших учнів. На щастя, під час одного з сеансів малювання в Літньому саду в Петербурзі Тарас познайомився з художником Іваном Максимовичем Сошенком.

Демонструються роботи Шевченка того часу.

Перший ведучий. Ці роботи були виконані Шевченком ще до навчання в Академії мистецтв. Їх відмічали члени Товариства заохочення художників. Класи цього товариства Тарас почав відвідувати після зустрічі з Сошенком. Відомо, що Шевченка було викуплено з кріпацтва за гроші, виручені від продажу портрета Жуковського роботи Карла Брюллова. Ось він, цей портрет.

Демонструється портрет Жуковського.

Другий ведучий. Карл Брюллов став учителем молодого Шевченка. У повісті "Художник" автор пише:

Читець. "В одно прекрасное утро я его представил Карлу Великому. Восторг его был неописанный, когда Брюллов ласково и снисходительно похвалил рисунки. Я в

жизнь мою не видал веселее, счастливее человека, как он был в продолжение нескольких дней".

Перший ведучий. Це була найсвітліша доба в житті Тараса Григоровича. Він тішиться своєю свободою та пише братові: "Живу, учусь, нікому не кланяюсь, і нікого не боюсь... велике щастя бути вільним чоловіком..." Його успіхи привернули увагу зразу ж на вступних екзаменах до Академії мистецтв у Петербурзі. Шевченко малює в основному аквареллю.

Проектуються акварельні роботи.

Експерт. Акварель - живописний твір, виконаний водяними фарбами.

Другий ведучий. У той же час художник опановує й техніку олійного живопису.

Експерт. Олія - техніка живопису з використанням олійних (масляних) фарб.

Перший ведучий. Шевченко робить ілюстрації до своїх власних творів. Він не міг не написати портрет улюбленої героїні Катерини.

Проектується картина "Катерина".

Мистецтвознавець. У "Катерині" ви бачите нещастя бідної дівчини, яка полюбила москаля-офіцера. Починається поема добродушним зверненням:

Кохайтесь, чорнобріві,
Та не з москалями,
Бо москалі - чужі люди,
Роблять лихо з вами.
Москаль любить жартуючи,
Жартуючи кине;
Піде в свою Московщину,
А дівчина гине...

Але ця відверта, проста мораль, так добросеречно висловлювана, зовсім не накладає дидактичного відтінку на всю повість, яка, навпаки, уся сповнена найсвіжішої справжньої поезії. У Катерини народився син, і вона йде в "Московщину" відшукувати його батька. Прощання матері з нею, її дорога, зустріч з милим, що її відштовхує, - усе це змальовано з тією глибиною та лагідністю сердечного жалю, рівні яким зустрічаються тільки в малоросійських піснях.

Другий ведучий. В Академії мистецтв Шевченко опановує техніку гравюри, робить граверні портрети Суворова, Кутузова, Барклая-де-Толлі. Він ілюструє "Историю князя Италийского, графа Суворова-Рымкинского" для видання "Гальванографія", виконує гравюру "Король Лір", витравлену з допомогою гальванотехніки.

Проектуються портрети полководців.

Експерт. Гравюра - відтиск гравірованої дошки чи пластини.

Перший ведучий. Шевченко сумує за рідним краєм. Він мріє відвідати Україну.

Перший ведучий. У 1843 році поет подорожує Україною, відвідує місця, дорогі його серцю, робить замальовки. Україна постала перед поетом з усіма злиднями та гнітом, під тягарем яких стогло закріпачене селянство, брати, родичі Шевченка, увесь його народ. Скрізь бачив Тарас Григорович, як знущаються з кріпаків лукашевичі, трепови, тарновські та інші поміщики-кріпосники.

Проектуються репродукції картини "Селянська родина", "Хата батьків у Кирилівці".

Читець. "Видите, паны там бенкетуют, а мужики голодают. Да еще мало того: в селе, кроме корчмы, что ни улица, то шинок, а в каждом шинке, для приману людей, шарманка играет. Вот мужик бедный и пропивает последнюю нитку под немецкую музыку" ("Музыкант").

Другий ведучий. Олією художник виконав портрет Ганни Закревської, яка йому подобалася. У нього збереглися до неї теплі почуття, що були висвітлені у вірші "Г.З". З часом у її онуку закохався Максим Горький й присвятив "Клима Самгіна".

Проектується портрет Ганни Закревської. Звучить ніжна мелодія, на її фоні читається вірш.

Шевченко.

І ти, моя єдина,
Встаєш із-за моря,
З-за туману, слухняная
Рожевая зоре!
І ти, моя єдина,
Ведеш за собою
Літа мої молодії,
І передо мною
Ніби море заступають
Широкої села
З вишневими садочками
І люде веселі.
І ті люди, і село те,
Де колись, мов брата,
Привітали мене.

Перший ведучий. У червні 1843 року Шевченко приїхав до Києва.

Вивчаючи місцеву старовину, готував малюнки для художнього альбому "Живописная Украина", який мав намір саме тоді видавати.

Шевченко. "...Я рисую тепер Україну - і для історії прошу вашої допомоги; я, здається, тойді вам розказував, як я думаю це зробити. Бачте, ось як. Нарисую види, які єсть на Україні, чи то історією, чи то видом своїм прикметні, вдруге - як теперішній народ живе, втретє - як він колись жив і що виробляв..." (Лист до Бодянського від 29 червня 1844 р.)

Другий ведучий. Весною 1845 року Шевченко знову виїхав на рідну Україну, тепер надовго, у складі Київської археологічної комісії. Він подорожував Київщиною, Полтавщиною, Поділлям, Волинню, Чернігівщиною.

Проектуються картини "Будинок Котляревського в Полтаві", "Вознесенський собор у Переяславі" та інші роботи цього періоду.

Мистецтвознавець. Творчість Шевченка-художника в останні академічні роки та під час подорожей до України була надзвичайно багатогранна. Не без успіху він виступає і як жанрист, і як пейзажист, нарешті, як майстер портрета. Одночасно він показує свою майстерність і в техніці олійного живопису, акварелі, рисунка й навіть офорта.

Демонструються роботи: "Аскольдова могила", акварель; "Видубецький монастир у Києві", офорт; "Церква всіх святих у Києво-Печерській лаврі", сепія.

Експерт. Сепія - малюнок, виконаний стійкою до дії сонця та повітря фарбою коричневого кольору.

Перший ведучий. За участь у Кирило-Мефодіївському товаристві Шевченко був заарештований. Але жандарми залишилися невдоволеними його відповідями. Жандарм. На всі питання він відповідав рішучим незнанням.

Микола І. Відправити Шевченка рядовим до Оренбургського окремого корпусу із забороною писати й малювати.

Жандарм. Художника Шевченка, за створення підбурливих і в найвищій мірі зухвалих віршів, який має міцну будову тіла, призначити рядовим до Оренбургського окремого корпусу, з правом вислуги, доручивши начальству встановити за ним найсуворіший нагляд, щоби від нього, у жодному разі, не могли виходити підбурливі та пасквільні твори.

Другий ведучий. Оточений наглядчачами й шпигунами, у нестерпно тяжких умовах поет продовжує писати, творити, малювати. Задобрюючи ротного та його прибічників горілкою, деколи залишав на одну-дві години казарму, щоб прогулятися в степу, побути на самоті зі своїми думками.

Проектуються види місць заслання.

Перший ведучий. Деколи жага до малювання, творчості виливалася в малювання картин на стінах вугіллям або крейдою. Деякі малюнки та ескізи того періоду збереглися.

Проектуються картини "Мис Бай-Губек", "Крутайберг Аральського моря", "Казахський хлопчик розпалює грубку", "Казахи в юрті" та інші.

Мистецтвознавець. Найбільш вражаючим із усього, що створив Шевченко-художник, залишаються його листи "Притчі про блудного сина". Ця серія - шедевр Шевченка-художника. Свої малюнки він збирався доопрацювати та видати у гравюрі. Такої емоційної напруги, якої досяг тут Шевченко, такої сили виразу, широти узагальнень не було в жодному творі того часу. "Притча про блудного сина" - один з найвищих здобутків у вітчизняному мистецтві ХІХ століття.

Другий ведучий. Весною 1848 року Тарас Григорович взяв участь у Аральській експедиції. Учасники її стали свідками пожежі в степу. Шевченко зробив начерк і акварельний малюнок. Пожежу він описав у повісті "Близнецы".

Демонструється робота "Пожежа в степу".

Перший ведучий. Одного разу, не доходячи до річки Карабутака, експедиція зустріла одне-єдине дерево в степу - джингисагач. Це точна назва, а не як у вірші "У бога за дверима лежала сокира".

Проектується картина "Джингисагач".

Мистецтвознавець. Із особливою силою виявився талант Тараса Григоровича Шевченка, безсумнівно, в офорті. Можна з цілковитою впевненістю твердити, що він був мало не першим українським художником, який присвятив себе цьому цікавому напрямку у мистецтві та досяг високого ступеня досконалості.

Проектуються різні офорти.

Експерт. Офорт - спосіб поглибленого гравіювання, при якому лінії малюнка продряпуються різцем у смолянному шарі, що покриває мета-лічну дошку, і потім протравлюється азотною кислотою.

Мистецтвознавець. Під час походу в гори Каратау та пізніше, під час перебування в Новопетровському укріпленні, Шевченко виконав багато акварельних пейзажів. Ці пейзажі приваблюють нас зрілістю реалістичної майстерності.

Експерт. Пізнавальне значення цих творів незмірно зростає ще й тому, що Шевченко - перший і фактично єдиний художник того часу, який блискуче відтворив стародавні пам'ятки Мангишлаку, їх самобутню красу та національні особливості.

Перший ведучий. В останні роки заслання Шевченко створив значну кількість сепій. Вони присвячені міфологічним, історичним, літературним темам, які змістом та ідейною спрямованістю були співзвучні настроям Шевченка. Вони свідчать про великі художні досягнення майстра, його блискучу техніку, широкий творчий творчий діапазон.

Демонструються роботи "Самаритянка", "Робінзон Крузо", "Нарцис та німфа Ехо".

Читець. "Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше, ніж десять переможних армій". (Іван Франко. "Присвята".)

Другий ведучий. В останній період творчості Шевченко створив галерею цікавих портретів своїх друзів й знайомих.

Мистецтвознавець. Усі ці твори відзначаються винятковою простотою й разом з тим надзвичайною виразністю, теплотою та задушевністю... Сміливість і впевненість вільного майстерного штриха, гранична композиційна виразність - характерні риси цих портретів.

Проектуються портрети.

Читець. "І по десятилітнім засланні Шевченко вернувся нарешті до Петербурга, зламаний тілом, але не духом... Навіть в тих страшних роках його муза не затихала..." (Іван Франко. "Тарас Шевченко".)

Експерт. Як художник (у прямому розумінні слова) він заслужив собі добре й чесне ім'я. І на цьому шляху Шевченко був одним із перших, хто звернувся до народних мотивів.

Перший ведучий. До останніх хвилин свого життя Тарас Григорович Шевченко працював у своїй майстерні при Академії мистецтв. Буквально в ній він і помер. На фоні мелодії "Заповіту" читається уривок.

Шевченко.

Чи не покинуть нам, небого,
Моя сусідонько убога,
Вірші нікчемні віршувать,
Та й заходиться риштувать
Вози в далеку дорогу,
На той світ, друже мій...

Другий ведучий. Про Тараса знає вся Україна, що він був її батьком, заступником, голосом, виразником її інтересів. І сьогодні лине над Україною його пісня. Звучить "Заповіт".